

Nõuded taastuvenergiale ja keemiatööstuse lähteainetele, hindamiskriteeriumid ning „ei kahjusta oluliselt“ ja kliimarisikide aruandlus

Eva-Ingrid Rõõm keskkonnaekspert, Arengu- ja koostöökoda

26.07.2023

Homse hoidjad

§ 3. Terminid

11) rohevesinik – taastuvatest lähteainetest ja taastuvatest energiaallikatest toodetud vesinik, mis on täielikult toodetud vee elektrolüüsi teel, biogaasi reformimise või biomassi biokeemilise muundamise teel, tingimusel, et see vastab mittebioloogilise päritoluga taastuvkütuste ja biogaasi asjakohastele säästlikkuse kriteeriumidele, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82–209) (edaspidi taastuvenergia direktiiv) artikli 25 lõikes 2, artikli 27 lõikes 3 ja artiklis 29 ja mille tootmisel ei ole energiaallikana kasutatud biomassi ega sellest saadud kütuseid;

Taastuenergia nõuded [määruses](#) § 7.

Muudatused vesiniku definitsioonis:

Määruse punktiga 1 lisatakse rohevesiniku sõnastusse viited taastuenergia direktiivi 2018/2001 artikli 25 lõikele 2, artikli 27 lõikele 3 ja artiklile 29. Rohevesinik peab vastama neis esitatud tingimustele.

- **Artikli 25 lõige 2** sätestab, et kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemine, mis tuleneb muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelatest ja gaasilistest transpordikütustest, peab alates 1. jaanuarist 2021 olema vähemalt 70%. Vastavad täpsemad kriteeriumid on toodud [delegeeritud aktis](#) ((EL) 2023/1185). KHG heite arvutusmudel on nüüd lisaleht, milles taastuenergia direktiivile vastatavalt hinnatakse 70% nõude täitmine.
- **Artikli 27 lõige 3** sätestab tingimused **muust kui bioloogilise päritoluga (MBP) kütusele**. Vastavad täpsemad kriteeriumid on toodud [delegeeritud aktis](#) ((EL) 2023/1184). Aktist tulenevalt ei ole kohustust et kasutatav otseliiniga ühendatud taastuvelektri rajatis peaks olema rajatud koos või hiljem kui MBP vesiniku tootmisüksus, kuid see peab olema rajatud mitte varem kui 36 kuud enne MBP vesiniku tootmisüksuse valmimist (Artikkel 3). Võrguelektri korral on vastavat täiendavuse (*additionality*) nõuet tänu akti vastuvõtmisele edasi lükatud ja see hakkab kehtima rajatistele, mis valmivad peale 2028. aasta 1. jaanuari (artikkel 4, 5 ja 11).
- **Artikkel 29** sätestab kriteeriumid, millele vastamisel nimetatakse biomassist toodetud biokütuseid, vedelaid biokütuseid ja biomasskütuseid, sh biogaasi, säästlikuks. Täiendavalt taastuenergia direktiivis toodule tuleb taotluse koostamisel biomassi korral arvestada käesoleva määruse terminites toodud biomassi mõistet.

Muudatused vesiniku mõistes

- **Kui vesinik toodetakse taastuvast elektriallikast elektrolüüsi teel, peab rohevesinik vastama artikli 25 lõikes 2 ning artikli 27 lõikes 3 sätestatud tingimustele.**
- **Kui rohevesinik toodetakse biogaasi reformimise või biokeemilise muundamise teel, peab biomassi komponent vastama artiklis 29 esitatud kriteeriumitele.**

Taastuvenergia nõuded [määruses](#) § 7. Nõuded taastuvenergiele ning keemiatööstuse lähteainetele.

§ 7. Nõuded taastuvenergiele ning keemiatööstuse lähteainetele.

(1) Rohevesiniku ja keemiatööstuse lähteaine tootmiseks kasutatavale taastuvenergiele on järgmised nõuded:

1) kui taastuvelekter tarnitakse taastuvelektri elektrijaamast, peab see olema tarnitud otseühendusega jaotusvõrgust elektrienergiat võtmata;

2) taastuvelektri korral, mis on pärit elektri jaotusvõrgust, peab päritolutunnistusega tõendama, et tegemist on taastuvelektriga ja seejuures saab statistiliselt taastuvelektri osakaalu arvestamisel arvesse võtta vaid kahe aasta tagust taastuvelektri osakaalu, mida antud riigis lõpptarbimiseks kasutati;

3) kui soojusenergia tarnitakse soojusjaamast, katlamajast või koostootmisjaamast, peab olema tõendatud selle tarnimine täielikult vastavast tootmisjaamast;

4) rohevesiniku tootmiseks kasutatav taastuvenergia ei tohi pärineda biomassist ega sellest toodetud kütustest;

5) rohevesiniku, mida kasutatakse transpordisektoris, tootmiseks kasutatav elekter peab vastama taastuvenergia direktiivi artikli 27 nõuetele.

Küsimused?

Üldjuhised „[„Ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele vastavuse hindamise juhend](#)“.

- „Ei kahjusta oluliselt“ põhimõte – põhimõte, mille kohaselt ei tekitata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artiklis 17 nimetatud olulist kahju ühelegi artiklis 9 sätestatud keskkonnaeesmärgile.
- Eesti keeles olemas lühem juhise, mida saab aluseks võtta „[„Ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele vastavuse hindamise juhend](#)“.
- „Ei kahjusta oluliselt“ põhimõte tähendab, et majandustegevustega ei tohi tekitada olulist kahju ühelegi keskkonnaeesmärgile. Tegemist on Euroopa Liidu roheleppes tuleneva põhimõttega. „Ei kahjusta oluliselt“ põhimõtet rakendatakse lähtuvalt taksonoomia määrusest , mille artiklis 9 on nimetatud saavutatavad keskkonnaeesmärgid:
 - 1) kliimamuutuste leevendamine;
 - 2) kliimamuutustega kohanemine;
 - 3) vee ja mereressursside kestlik kasutamine ja kaitse;
 - 4) üleminek ringmajandusele;
 - 5) saastuse vältimine ja tõrje;
 - 6) elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine.

Üldjuhised „[„Ei kahjusta oluliselt“ põhimõttele vastavuse hindamise juhend](#)“.

- (7) Toetust ei anta järgmisteks tegevusteks ega nendega seotud varade soetamiseks:
 - 1) fossiilkütustega seotud tegevus ja allkasutus tootmisahela järgmistes etappides, välja arvatud elektri- või soojusenergia tootmise ning maagaasi ülekande- ja jaotustaristuga seotud projektid, mis vastavad „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtte tehniliste suuniste (2021/C58/01) III lisas sätestatud tingimustele;

Küsimused?

Arvutuskäigud on toodud kodulehel: “[KHG heite arvutamine](#)”.

- Tegemist on arvutustabeliga, mis koostati koostöös EKUKiga.
- Tabelisse saab sisestada projektis prognoositavad vesiniku tootmise, tarbimise ja tarnimisega seotud andmed. **Andmeid saab sisestada vaid lehele “Tulemused Tööstus” ja „Tulemused Transport“ ja TED art 25(2)** ning need peavad olema kooskõlas ülejäänud esitatavate dokumentidega – projekti finantseerimiskava, projekti tegevustulud ja –kulud jne.
- Kõik tabelis tehtud arvutuskäigud on nähtavad, läbipaistvad, varustatud selgituste ja lähteandmete viidetega. Paljud arvutuskäigud ja osa lähteandmetest on toodud tabeli lisalehtedel. Oleme koostanud tabelid nii, et täitjale ei jääks kohustust ise arvutuskäike välja mõelda ja andmete sisestamine oleks tehtud võimalikult lihtsaks.
- Antud tabeli täitmisel võib alati pöörduda KIKi täiendava info saamiseks.
- Kui tabelis leidub midagi, mida sooviksite muuta või täiendada, siis samuti palun pöörduda KIK poole. Vajadusel täpsustame tabelit ja avaldame uue versiooni tabeli täiendamise kuupäevaga KIKi kodulehel.
- Lõpptulemusena arvutatakse **projektiga säästetud CO_{2e} t/a**, mille korral arvestatakse **erinevust** võrreldes alternatiivsest taastumatust kütusest tervikahela heitega. CO_{2e} arvutustesse on lisaks CO₂-le arvestatud ka N₂O ja CH₄ heide. Lisaks leitakse erinevus ka muus heites, mis tekiks transpordisektoris taastumatu kütuse asendamisel rohevesinikul baseeruvaga.

Arvutuskäigud on toodud kodulehel: "[KHG heite arvutamine](#)".

- Uues tabelis on eraldi leht taastuenergia direktiivi nõuete täitmise jälgimiseks taastuvelektri kasutuse osas.

NB! Täita ainult kollased lahtrid		
Üldandmed ja hindamiskriteeriumite andmed		
Projekti nimi		
Rohevesiniku summaarne tootmisahel		
Kinnitus, et vesiniku tootmiseks kohapeal toodetud ja ostetud päritolusertifikaadiga elekter on toodetud muud päritolu taastuenergiast ja pole toodetud biomassist või sellest saadud kütustest	JAH	
Kinnitus et vesinik on 100% toodetud taastuenergiast	JAH	
Aastas transpordisektoris kasutatav rohevesiniku kogus	0,0	MWh/a
Kasutatav fossiilkütuse võrdlusväärtus	26,11	t CO _{2e} /MWh
Transpordisektoris rohevesiniku kasutamisel tekkiv CO _{2ekv}	0,0	t/a
Transpordisektoris rohevesiniku kasutamisel säästetud CO _{2ekv}	0,0	%
Transpordisektoris rohevesiniku kasutamise miinimumnõue vastavalt TED 2018/2001 Artikkel 25(2)	70,0	%
Transpordisektoris rohevesiniku kasutamise vastavus TED 2028/2001 Artikkel 25(2) nõuetele	Ei kohaldu	

Valikvastus loendist JAH/EI. Käesolevale kinnitusele lisada taotluse dokumentides ka vastavad tõendavad marejalid, nt ell-lepped, eel-projektid.

Valikvastus loendist JAH/EI. Käesolevale kinnitusele lisada taotluse dokumentides ka vastavad tõendavad marejalid, nt ell-lepped, eel-projektid.

Selgitus: tulemus on saadud lehtedelt "Tulemused Tööstus" ja "Tulemused Transport" deklareeritud transpordisektoris kasutatava rohevesiniku summeeritud väärtustest.

Selgitus: kõigile transpordis kasutatavatele mittebioloogilist päritolu vedel- ja gaaskütustele ning taaskasutatud süsinikkütustele on Artiklis 25(2) viidatud kasutatav fossiilkütuse võrdlusväärtus 94 gCO_{2e}/MJ. Ühikud on teisendatud.

Selgitus: rohevesiniku tootmisel Taastuenergia direktiivis 2018/2001 mittebioloogilist päritolu ja biogaasist toodetud kütuste tootmisele seatud nõuetega Artiklis 25(2), 27(3) ja 29 kooskõlas olev vesiniku tootmisel tekkiv kasvuhoonegaaside heide t(CO_{2e})/a, lähtuvalt tootmiseks kasutatud taastuenergia päritolust.

Selgitus: rohevesiniku tootmisel Taastuenergia direktiivis 2018/2001 mittebioloogilist päritolu ja biogaasist toodetud kütuste tootmisele seatud nõuetega Artiklis 25(2), 27(3) ja 29 kooskõlas olev vesiniku tootmisel tekkiv kasvuhoonegaaside heite vältimine %, lähtuvalt võrdluseks kasutatavast taastumatu kütuse referentsist 94 gCO_{2e}/MJ.

Selgitus: Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemine, mis tuleneb muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelatest ja gaasilistest transpordikütustest, peab alates 1. jaanuarist 2021 olema vähemalt 70 %.

Selgitus: rohevesiniku tootmisel Taastuenergia direktiivis 2018/2001 mittebioloogilist päritolu tootmisele seatud nõuetega Artiklis 25(2), 27(3) kooskõlas olev vesiniku tootmisel tekkiv kasvuhoonegaaside heite vältimine %-des võrreldes seatud miinimumeesmärgiga 70%.

Küsimused?

Aitäh!

Eva-Ingrid Rõõm
Eva-Ingrid.Room@kik.ee

Homse hoidjad